

Peer Schaumburg-Müller
&
Lars Lindencrone Petersen

Kreditretten

8. udgave

 KARNOV
GROUP

Peer Schaumburg-Müller & Lars Lindencrone Petersen

Kreditretten

8. udgave/1. oplag

Karnov Group Denmark A/S, København 2025

ISBN 978-87-619-4599-0

Omslag: Sine Andersen, Karnov Group Denmark A/S

Sats: Integra, Indien

Tryk: Drukarnia WDS Sandomierz, Polen

Denne bog er beskyttet i medhør af gældende dansk lov om ophavsret.

Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder fx, at

kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst og Node.

Alle rettigheder forbeholdes.

Indhold

Forord	15
Forkortelser	17
 <i>Kapitel 1</i>	
Kreditaftalen	19
1. Kreditretten	19
2. Rigtig ydelse	22
3. Flere debitorer	24
3.1. Almindelige regler	24
3.2. Det interne forhold mellem samdebitorer	28
4. Flere kreditorer	31
5. Skyldnerskifte	32
5.1. Tinglysningslovens § 39	33
5.2. Lovbestemt debtorskifte	37
5.3. Debtors død	40
6. Betalingsstedet	41
7. Betalingsmåden: Hvornår er betaling sket?	44
8. Betalingstid: Hvornår skal der betales?	44
9. Kan debitor indfri når som helst?	46
10. Forfaldsgrunde	47
10.1. Almindelige regler	47
10.2. Er påkrav fornødent?	55
11. Oversigt over typiske kreditydelser	56
11.1. Pengeinstitutterne	56
11.2. Personalkredit	59
11.3. Realkredit	60
11.4. Lån optaget hos publikum, dvs. på børsmarkedet	60
11.5. Leverandørens kreditydelser	66
11.6. Lån via commercial papers: CP og ABCP	66

Kapitel 2

Retsgrundlaget for kredit og lån	67
1. Gældsbrevsloven – for pantebreve suppleret med tinglysningsregler	67
1.1. Gældsbreve og andre fordringer	69
1.2. Indsigelser bevares inter partes	70
1.3. Samdebitorer	70
1.4. Pengeskyld er bringeskyld	71
1.5. Obligationer (massegældsbreve)	73
1.6. Forfaldsdagen	74
1.7. Gæld i udenlandsk valuta	74
1.8. Nomen esse verum	76
1.9. Nomen esse bonum	78
1.10. Er fordringen negotiabel eller simpel?	81
1.11. Legitimationsvirkningen	84
1.12. Debtors indsigelser og modkrav (negotiable dokumenter)	85
1.13. Betaling med frigørende virkning (negotiabelt dokument)	91
1.14. Sikringsakt: Rådighedsberøvelse (negotiabelt papirdoku- ment) hhv. tinglysning (tinglyst digitalt pantebrev)	91
1.15. Kuponer (obligationer, aktier).	92
1.16. Simple fordringer: Grundbegreber, indsigelser og modkrav	93
1.17. Betaling med frigørende virkning (simpel fordring)	98
1.18. Sikringsakten: Underretning	99
1.19. Bankbøger	101
1.20. Obligationer	105
2. Kreditaftaleloven	106
2.1. Loven er delvis direktivstyret	106
2.2. Forbrugerkredit eller erhvervskredit?	106
2.3. Nogle undtagne kredittyper	110
2.4. Debitorindsigelser skal bevares (forbrugerkredit)	111
2.5. Fritstående lån eller lånekøb	111
2.6. Kreditoplysninger (forbrugerkredit)	114
2.7. ESG-hensyn i kreditgivningen	114
2.8. Indbetaling i bank eller sparekasse	115
2.9. Ejendomsforbehold	116
2.10. »Buy now, pay later«-arrangementer	117

2.11. Urimelig handelspraksis ved salg af landbrugs- og fødevarer, bl.a. betaling senere end fastsatte frister på hhv. 30 og 60 dage efter levering.	118
3. Pengeinstitutters rådgivning	120
4. Kreditkøbere	121
5. Pantelånvirksomhed.	122
6. Hvilket lands regler gælder for kreditforholdet? (Internationalt lovvalg).	122
6.1. Forholdet inter partes	123
6.2. Forholdet til tredjemand	127

Kapitel 3

Tinglig sikkerhed som begreb, håndpant og ejendomsforbehold ...	135
1. Bedre eller ringere fyldestgørelsesprioritet end simple krav? ..	135
1.1. Bedre position end simple kreditorer	136
1.2. Ringere position end simple kreditorer.	139
1.3. Ansvarlig lånekapital.	140
1.4. Overblik over metoder til tinglig sikring.	144
2. Kreditretlige alternativer til tinglig sikring: Låneklausuler ...	146
3. Tinglig sikkerhed som begreb	147
3.1. Retsgrundlaget for pant.	147
3.2. Viljespant: Tre stiftelsesmåder.	148
3.3. Tre teoretiske aspekter ved sikringsakten:	153
3.4. Retlige begreber, der er beslægtet med panteretten: Retention og detention (tilbageholdsret)	155
3.5. Hvad er »tinglig beskyttelse«?	162
3.6. Hvordan opnås tinglig beskyttelse?	163
3.7. Fyldestgørelsesprocessen	167
3.8. Hvad er der panteret for?	169
3.9. Hvis pantet ikke strækker til	169
4. Håndpant (i løsøre, papirbaserede værdipapirer mv.)	171
4.1. Den økonomisk fordelagtigste pantsætningsgenstand ..	171
4.2. Rådighedsberøvelsen	173
4.3. Sekundær og tertiær pantsætning	180
4.4. Håndpanthaverens loyalitetspligt over for pantsætteren. ..	181
5. Ejendomsforbehold	183
5.1. Oversigt	183
5.2. Kontant eller kredit?	185
5.3. Hvem ejer tingen?	190

5.4. Grundlæggende betingelser	191
5.5. Biler mv.	194
5.6. Virksomheders køb af materiel, råvarer mv.	195
5.7. Konsignation	196
5.8. Lejekøb	200
5.9. Fyldestgørelsesprocessen: Umiddelbar fogedforretning. . .	201
5.10. Ejendomsforbeholdssælgerens refinansiering og muligheden for tinglig sikkerhed herfor	207
6. Confirming-kredit som konsignationsvariant.	211
7. Særlige regler om fordeling af minkerstatning og kompensation mellem minkvirksomhed og rettighedshavere.	213

Kapitel 4

Underpant, virksomhedspant og leasing	215
1. Pant i fast ejendom	215
1.1. Digital tinglysning – de grundlæggende spørgsmål	216
1.1.1. Gyldighedsvirkning og legitimationsvirkning af tinglysningen	216
1.1.2. Fast ejendom, enhedsprincip og omdisponering (udstyknin g mv.)	219
1.1.3. Bygning på fremmed grund, ejerlejligheder, andelslejligheder	220
1.1.4. Tingbogen, dialogen med tingbogen og gennemførelsen af den digitale tinglysning	222
1.2. Udbetaling af provenu ved låneoptagelse	224
1.3. Efterpanthaveres beskyttelsesværdige forventninger . . .	226
1.4. Ejerpantebrev og indbrudspant.	231
1.5. Omprioritering: Ombytningsret, pantebrevsklausuler og rådgiveransvar	233
1.6. Pant i indtægter fra ejendommen, herunder lejeindtægter.	237
2. Underpant i en bestemt løsøregenstand	240
2.1. Oversigt	240
2.2. Individualisering, identifikation og ejerskifte	241
2.3. Forholdet til andre tinglige rettigheder	243
2.4. Pant i indtægter fra den underpantsatte genstand	245
2.5. Automatisk oprykning sret.	246
3. Bilbogen.	246
3.1. Køretøjerne	247
3.2. Rettighedstyperne	247

3.3. Bilbogen og dens førelse	248
3.4. Biler som driftsmateriel	249
4. Virksomhedspant og fordringspant	250
4.1. Udgangspunktet: Forbud mod generalpant og mod pant i tingsindbegreb	250
4.2. Tilbehørspant – tinglysningslovens § 37 og § 47 b, stk. 2 . . .	251
4.3. Egentligt virksomheds- og fordringspant – tinglysningslovens §§ 47 c og d	258
4.3.1. Historik	259
4.3.2. Tre særlige sikringsmuligheder for kreditorerne – virksomhedspant, fordringspant eller pantsætningsforbud	260
4.3.3. Lovmæssige hindringer, der måtte vige for virksomheds- og fordringspant	261
4.3.4. Paralleller til andre former for »flydende pant«	262
4.3.5. Hvad kan pantsættes?	263
4.3.6. Hvad kan ikke pantsættes?	265
4.3.7. Hvordan stiftes panteretten?	265
4.3.8. Fordringspant – nem sikkerhed i udestående simple tilgodehavender	267
4.3.9. Selvbåndlæggelse udelukket – nærtstående må ikke sikres	268
4.3.10. Betinget forrang hos andre kreditorer – udlæg og konkurs	269
4.3.11. Hvornår har panthaveren »tiltrådt« sit pant, og med hvilke retsvirkninger?	272
4.3.12. Konflikt mellem forskellige former for pant i samme aktiv	274
4.3.13. Hvornår er fordrings- eller virksomhedspant relevant? Alternativer?	276
5. Formålsbestemte datterselskaber	278
6. Sekuritisering og bankers refinansieringsregistre	283
7. Leasing	288
7.1. Leasing som begreb	288
7.2. Leasingkontraktens opfyldelse	290
7.3. Skatteregnskab, årsregnskab og momsregnskab	291
7.4. Forholdet til panthavere i driftsmateriel – gennem tinglysningslovens § 37, § 47 b, stk. 2, eller § 47 c	294
7.5. Trepartsforholdet leverandør, køber og leasingselskab . . .	296

7.6. Skade på og reparation af det leasede.	299
7.7. Misligholdelse af leasingtagerens betalingspligt.	300
7.8. Køberet til leasinggenstanden	305
7.9. Sale and lease back	308
7.10. Diskontering af leasingkontrakten, herunder muligheden for virksomheds- eller fordringspant med leasingselskabet som pantsætter	313
7.11. Kautions for leasingtagers forpligtelser	316
7.12. UNIDROIT-konventionen om finansiel leasing.	317
 <i>Kapitel 5</i>	
Tilgodehavender som kreditgrundlag.	319
1. Generelt om pant i tilgodehavender	319
1.1. Underpant i fordringer	320
1.1.1 Traditionelt udgangspunkt: Forbud mod underpant	320
1.1.2. Første undtagelse: Når fordringen pantsættes accessorisk sammen med et underpantsat formuegode	320
1.1.3. Anden undtagelse: Virksomhedspant (der også omfatter fordringer) samt fordringspant	321
1.2. Nærmere om underretningen ved individuelt pant i en fordring	322
1.3. Om individuelt pant i fremtidige fordringer, herunder ved eksport.	329
1.4. Debitors ret til at se bort fra transporten (debitors »negligeringsret«), ved både individuelt pant og flydende pant i fordringer	331
2. Factoring	334
2.1. Velkendte retsbegreber: Trepartsforholdet	336
2.2. Nogle omstødelsesspørgsmål	339
2.2.1. Omstødelse af pant	339
2.2.2. Omstødelse af kreditnedbringelse	342
2.3. Sekundær belåning af en fordring.	344
2.4. Indsigelser fra kunder (cut off)	345
2.5. Risikodækning (»forsikring«) fra factoringselskabet, dvs. kautions	348
2.6. Hvis et factoringselskab bliver insolvent.	349
3. Forfæitning – salg af udestående fordringer	352
4. Byggelån, byggeritransporter	353
4.1. Generelt om byggerifinansiering	353

4.2. Underretning og tidsprioritet	354
4.3. Byggelån – transport i byggelån	355
4.4. Transport i entreprisetilgodehavender	358
4.5. »Vedkommende« eller »uvedkommende« transport – tidsprioriteten fraviges.	361

Kapitel 6

Særlige formuegoder som kreditgrundlag: Forsikringer,

værdipapirer og immaterialrettigheder.	363
1. Pant i tingsforsikring	363
1.1. Almindelige regler	363
1.2. Lejetab mv.	366
1.3. Fareforøgelse	367
1.4. Ændring af dækningens omfang mv.	368
1.5. Panthaverdeklaration	369
1.6. Forhandling med forsikringsselskabet	370
2. Pant i livsforsikring	372
2.1. Indledning	372
2.2. Policelån	373
2.3. Bonus, nødadresse, fyldestgørelse	373
3. Pant i papirbaserede og dematerialiserede eller digitale værdipapirer.	379
3.1. Papirbaserede værdipapirer.	379
3.2. Dematerialiserede værdipapirer i form af VP-aktiver (aktier, obligationer mv.)	382
3.3. Tinglyste digitale pantebreve	387
4. Pant i immaterialrettigheder, goodwill, domænenavne mv. . . .	388
4.1. Individuelt pant – bestemte immaterielle rettigheder ønskes pantsat	388
4.2. Virksomhedspant – alle immaterielle rettigheder	392

Kapitel 7

Kaution, tredjemands pant og støtteerklæringer.

1. Grundlæggende begreber.	395
1.1. Kautionen som løfte	395
1.2. Almindelig kaution, samkaution, kontraktaution og efterkaution	396
1.2.1. Almindelig kaution.	396
1.2.2. Samkaution	396
1.2.3. Samkaution eller flere selvstændige kautionsløfter?	398

1.2.4. Kontrakaution	398
1.2.5. Efteraution	399
1.3. Særlig beskyttelse af kautionister uden for erhvervsforhold (privat kaution).	399
1.4. Nogle almindelige regler om gyldighed og fortolkning . . .	404
2. Kautionstyper, defineret efter betalingspligtens indtræden . . .	405
2.1. Simpel kaution	405
2.2. Tabskaution.	407
2.3. Selvskyldnerkaution	408
2.4. Anfordringsgaranti som variant af selvskyldnerkaution . . .	410
2.5. Kaution med ubestemt adressat	414
3. Begrænset og ubegrænset kaution.	416
3.1. Ubegrænset kaution for hele debtors gæld til kreditor (»alskyldskaution«).	416
3.2. Atypisk, upåregneligt opstået gæld.	417
3.3. Bortfortolkning af alskyldselementet	418
3.4. Begrænsning via udsondring af en del af kautionistens formue: Tredjemands pant	419
3.5. Begrænsning gennem angivelse af et maksimumbeløb for kautionistens forpligtelse	419
3.6. Begrænsning til en bestemt del af en kredit (»fuld kaution for en del«).	421
3.7. Nærmere om fortolkningen af begrænsningens art	421
4. Tidsbegrænsning	424
4.1. Tidsbegrænsning i henhold til kautionssløftet	424
4.2. Tidsbegrænsning ifølge loven	426
4.3. Begivenhedsrelateret kaution	429
4.4. Opsigelse af kautionen	431
4.5. Forældelse af kravet mod kautionen	432
5. Indsigelser i kautionsforhold.	432
5.1. Debitorindsigelser over for kreditor	432
5.2. Kautionistindsigelser over for debitor	434
5.3. Kautionistindsigelser over for kreditor.	435
5.3.1. Utilstrækkelig risikoinformation	436
5.3.2. Manglende likviditetstilførsel til debitor	442
5.3.3. Kautionsbyrden er urimelig	443
5.3.4. Tilsidesættelse af loyalitetspligt, kritisabelt engagement mv.	445
6. Regres og subrogation	449
7. Dividenderet ved debtors insolvensbehandling	453

8. Nogle kautionsvarianter og -alternativer	454
8.1. Tredjemandspant.....	454
8.2. Støtteerklæringer.....	457
Litteratur.....	467
Domme	473
Stikord.....	481